

האם מותר להפוך ספר פתוח על פניו כדי לשמור את המקום ששם אוֹחַז

אסור להניח ספר פתוח הפוך על פניו (רמ"א יו"ד סי' רפב ס"ה ע"פ שנתבאר בבהגר"א ובשיורי ברכה בליון השו"ע שם, ועי' מקדש מעט סקכ"ז שביאר באופן אחר דמיירי בספר סגור ע"פ המהרי"ל שהובא בדרכ"מ שם, ומ"מ אינו מוכרח לגמרי במהרי"ל כדברי המקדש מעט, וגם דהמקדש מעט מודה בניד"ד שפתוח שהוא ג"כ אסור, שהרי ציין לסי' רעז וביאר זה לענין פתוח, רק דבסי' רעז מיירי בס"ת, ומ"מ

יש לומר דעכ"פ בדעת הרמ"א מודה דגם בפתוח אסור אפי' בשאר כתבי הקודש כמו בס"ת, ויש מקום לומר דפתוח הוא טפי ביזיון מסגור, ועי' עוד בביאור הפלוגתא בגנזי הקודש פרק ב' הערה מ).

ובמקור המהרי"ל איתא (ליקוטים אות פ) כשהיה רואה ספר הפוך היה מהפכו ומנשקו, והרמ"א שם לא הזכיר ענין הנישוק כיון שאינו מדינא אלא הנהגה שנהג המהרי"ל ממידת חסידות.

המשמעות ברמ"א שם (דקאי על דברי השו"ע שהזכיר אפי' הלכות ואגדות) דמיירי לא רק בס"ת וכן מבואר להדיא בשיורי ברכה שם (ועי' שו"ת אבני ישפה ח"ג סי' צד סק"א ומש"כ שם בשם הגריש"א והובא בגנזי הקודש עמ' רצא, וקצ"ע בלשונו שבשאלתו פתח שם בענין ספר פתוח הפוך והמשיך וסיים דבריו בענין ספר סגור הפוך כמבואר מלשונו, וצריך בירור אם נימא שטענתו שם לענין סגור סבר ששייכת גם לענין פתוח).

המשמעות היא שגם לצורך אסור כיון שהוא ביזיון לספר וכן נראה דבזה מיירי בשיורי ברכה שם לאסור בשם הגהות הר"ד קוריןדלי עי"ש שהחמיר בזה מאוד, אלא אם כן אי אפשר כגון להפכו לצורך מכונת צילום הובא בגנזי הקדש פ"ב הערה מג בשם הגרנ"ק להתיר ויש להוסיף דלצורך צילום לצורך לימוד אפשר הוא קל יותר כמו שהרחבתי בתשובה אחרת בדברי החפץ חיים באגרות מכתב פג, ומ"מ גם הח"ח לא התיר ביזיון בגוף הספר (הגרנ"ק הובא ביקרא דאורייתא עמ' מא, והרחבתי בזה בתשובה הנ"ל).

